יאסר ערפאת בכינוס־ז'נווה (1983)
„האם אתם מוסמכים למסור מסרים?"

ניתּ־אלון, כשהוא מסביר מדוע אינה מקובלת על הפלסטינים.

כל חברי־הכנסת הישראליים שבאו למיפגש הכירו את ערפאת מפגישות קודמות. בין הצדדים היתה פגישה חמה, ובמהלכה התחבק ערפאת והתנשק עם כל הישראלים הנוכחים.

מובן שהמיפגש הפיסי הזה העסיק מאוד את העיתונאים הישראליים שבאו לכינוס, ואף שימש נושא לכותרות ראשיות בכל עיתוני־ישראל, שיצאו למחרת היום.

מאוחר יותר, באישון־לילה, נערכה בחדרו של ערפאת הפגישה, המשמשת עד עכשיו נושא עיקרי לוויכוחים, הן בין הקבוצות השונות שהשתתפו בכינוס בז'נווה, הן בין הגופים הפוליטיים השונים בישראל.

למחרת פגישתם של צ'רלי ביטון, דויד איש־שלום וויקטור אלוש עם ערפאת, חילק דובר רק"ח, עוזי בורשטיין, שהיה גם הוא בז'נווה, הודעה באנגלית לעיתונות.

בהודעה סיפר בורשטיין על עצם קיום המיפגש, והוסיף כי במהלכו נמסרו לביטון מסרים סודיים, המיועדים באופן איש ליצחק שמיר ולשימעון פרס. הוא הדגיש שזו „הפעם הראשונה בהיסטוריה של מיפגשים מסוג זה שראש אש"ף, יאסר ערפאת, שולח מסר חשוב ביותר לראש ממשלת־ישראל ולסגנו."

הפירסום על „המסר" תמוה, ואינו עולה בקנה־אחד אף עם דיבריהם של ביטון עצמו ושל נציגי אש"ף.

צ'רלי ביטון הסביר בשובו ארצה שהפגישה עם ערפאת נקבעה מראש, בצהרי אותו היום. הוא אמר שפירסום המיפגש ותוכן המסר לא באו ביוזמתו, אלא — דרך כתב המקומון הירושלמי כל העיר, שקיבל את הדברים מפיו של איש־שלום, שנכח גם הוא בפגישה עם ערפאת. ביטון הכחיש בשיחה עם העולם הזה שעוזי בורשטיין הוא שפירסם את הדברים.

איש־שלום, צעיר מיזרחי עשיר, איש־עסקים שהוא יוצא־דופן בין הגופים המאורגנים, אמר באופן ברור: „הבנתי אחרי הפגישה שהמסר צריך להישאר חשאי, ולא פומבי. הזהרתי שלא לפרסם את הדברים, וכשפנו אליי ושאלו אותי, הכחשתי שהדברים ניתנו בפומבי. אמרתי שלא נאמרו כלל!"

מובן שפגישתם של ביטון ואיש־שלום עם ערפאת דחקה הצידה כל עניין אחר הקשור בכינוס האו"ם — כגון נאומו החשוב של ערפאת — עצמו — והכל התרכזו ב„מסר הסודי".

דובר אש"ף מכחיש

הידיעות הראשונות על המסר שהגיעו לארץ דיברו על נייר כתוב, שיש בידי השניים לשמיר ולפרס. הן דיברו גם על־כך שערפאת הציע משא־ומתן ישיר, שלא במיסגרת ועידה בינלאומית.

למחרת כבר פירסמה ממשלת ירדן הודעה חריפה בגנות ערפאת, על שנקט עמדה זו, הנוגדת לחלוטין את הקונסנזוס הערבי.

בעיקבות הפירסומים התחילה המערכת הפוליטית בארץ לעבוד בקיטור מלא. שרים וחברי־כנסת ממיפלגות שונות נתפסו לעניין. איש מהם לא התעסק עוד בנאומו הפומבי של ערפאת, שחייב דיון מעמיק והתייחסות לתוכנו. הכל התרכזו במסר הסודי. היו שביטלו אותו מייד בהתחלה, וטענו שביטון אינו האיש הרציני למסור מסרים.

אחרים אמרו שאין בדבריו של ערפאת שום חידוש.

היו שטענו שאין לסמוך על ערפאת בפרט, ועל אנשי אש"ף בכלל, מכיוון שהם מכחישים כל דבר מייד למחרת־היום.

מעטים אמרו שאולי כדאי לפקוח אוזניים ולהקשיב, שאולי יש סיכוי לפריצת־דרך.

במהלך הימים שחלפו מיום פירסום קיומו של המסר ועד פירסום פרטיו, עברו תגובותיהם של אנשי השילטון בישראל טלטלות עזות. הם הספיקו להכריז שאינם מוכנים לקבל שום מסר מערפאת. הם מוכנים, כך הודיעו גם פרס וגם שמיר, לכל היותר להטיל על יועציהם לשמוע מה בפי ח"כ ביטון.

עם פירסום הסיפור על המסר באה הכחשה מפי כמה מדוברי אש"ף. אחמד

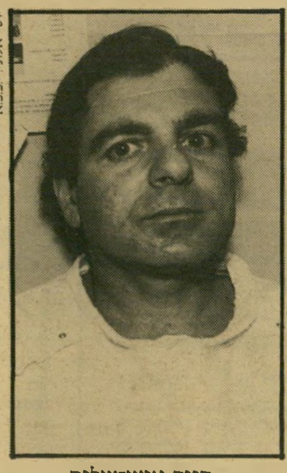

יוסי אלוני, י.פ.פ.א

דויד איש־שלום
„ניירות־עבודה במשך חודשים!"

עבד־אל־רחמן, הדובר הרישמי של האירגון, פירסם הכחשה בתוניס, מקום מושבם הקבוע של מוסדות אש"ף. גם דובר אש"ף בכווית פירסם הכחשה וכך עשה גם ראש־לישכתו של ערפאת. חשובה במיוחד הכחשתו של מחמוד („אבו־מאזן") עבאס, חבר הוועד־הפועל של אש"ף הממונה מטעם האירגון על המגעים עם גופים ישראליים. זה האיש שנפגש עם ביטון וחבריו בראשית השנה בבודפשט.

דויד איש־שלום טוען שאש"ף הכחיש את קיומו של המסר, מכיוון שהסיכום היה שהעניין סודי, ולכן לא היתה ברירה אלא להכחישו.

ביטון אמר שההכחשה כוונה רק לנקודה אחת שהובנה בטעות, ושדיברה על משא־ומתן ישיר, ללא ועידה בינלאומית.

במישרדי רק"ח אמרו שהם מתייחסים בזהירות להכחשות, שאבו־מאזן בעצמו אמר דברים ברוח דומה בכינוס שנערך בבודפשט לפני חודשים אחדים, ושערפאת בעצמו לא הכחיש את הדברים באופן אישי.

קשה להאמין שמיכאיל גורבצ'וב, או מרגרט תאצ'ר, או יצחק שמיר, או אפילו מאיר וילנר, טורחים להכחיש באופן אישי כל ידיעה לא־נכונה הנוגעת אליהם.

כך אמר גם אילן הלוי, הישראלי־לשעבר, נציג אש"ף באינטרנציונאל הסוציאליסטי, היושב בפאריס: „אם ערפאת היה צריך להכחיש כל שקר שנאמר עליו, הוא לא היה עושה שום דבר אחר, אלא היה עסוק כל הזמן בהכחשות."

לא הגיעה השעה לחשוף

לענין הפגישה עצמה ותוכנה: דויד איש־שלום הסביר שפגישה זו היתה רק תוצאה של מגעים שנמשכו על פני חודשים רבים, ושבמהלכם הוחלפו הרבה ניירות־עבודה בין הצדדים: „לפגישה קדמו מגעים במשך כמה חודשים ביני לבין גורמים בגדה, בישראל, וגורמים של אש"ף בחו"ל, בתיווך של צ'רלי ביטון. היה ברור שנתקבל לפגישה הזו אצל ערפאת, והיה ברור שימסור מסר."

לשאלה מדוע בחר ערפאת דווקא בשניים אלה כדי להעביר מסר היסטורי לראש ממשלת־ישראל, ענה איש־שלום: „כי אנחנו הקדמנו לפגישה חודשים של עבודה מאומצת ובלתי־תלויה, כדי להביא את ערפאת לרעיונות שיביאו פריצת־דרך. יש דברים שעוד לא הגיעה השעה לחשוף אותם, ואנחנו לא נחשוף אותם כי זה יזיק לנושא."

אילן הלוי מספר סיפור אחר על מהלך הדברים בפגישה, למרות שלא היה נוכח בה.

הוא הסביר שערפאת היה מוכן להיפגש עם כל מי שהשתתף בכינוס. הוא הדגיש שלא התקיימה פגישה בארבע עיניים שבמהלכה נמסר מסר, וכי היוזמה לפגישה היתה של ביטון ואיש־שלום.

הלוי אמר באופן חד־משמעי שערפאת לא מסר באמצעותם כל מסר. „דויד איש־שלום שאל את ערפאת אם יש לו מסר לממשלת־ישראל. ערפאת שאל אותו אם הוא מוסמך למסור או להביא מסרים, והשניים ענו שלא. ‚אם כך,' אמר להם ערפאת, ‚איני מוכן למסור דרככם מסרים לממשלת־ישראל ואם ממשלת־ישראל מעוניינת לקבל מסרים היא יכולה לפנות באופן רישמי ובאמצעות גורמים שונים. ואני אענה.' ערפאת הדגיש שכל מה שהיה לו למסור נאמר בנאומו ובמסיבת־העיתונאים שקיים אחר־כך.

„כל עניין המסר הוא שקר, שלא היה ולא נברא. צ'רלי רצה לתת לעצמו יותר חשיבות ממה שיש לו, ולכן שיקר."

הלוי הוסיף שהנקודות שעליהן דיברו הישראלים, כלומר: משא־ומתן ישיר במקום ועידה בינלאומית, על בסיס הפסקה הדדית של פעולות־האיבה, הפסקת ההתנחלויות והכרה הדדית, הן נקודות שהעלה איש־שלום, ולא אש"ף. הוא אמר ששני הישראלים העלו את הנקודות, וערפאת לא הגיב עליהן. ערפאת הסביר באופן מפורש שהוא מעוניין לנהל משא־ומתן עם ממשלת־ישראל, ולא עם כוחות־השלום בישראל, ולכן שאל באופן ברור ביותר אם ביטון ואיש־שלום מוסמכים לנהל משא ומתן בשם ממשלת־ישראל. הם הודו שלא.

אמר הלוי: „יכול להיות שצ'רלי פעל בתום־לב, בנסיון לקדם את עניין השלום. אני חושב שהוא טעה, שזה לא קידם, אלא יצר מבוכה ואי־בהירות ועילה לאוייבי־אש"ף להמשיך ולטעון שאנחנו משתמשים בכפל־לשון."

דחיפות לכיוון הדלת

ביום החמישי, לקראת חזרת המישלחת לישראל, הוציא מישרד דובר חד"ש הודעה לעיתונות על מסיבת־עיתונאים של מישלחת חד"ש, ובראשם ח"כ צ'רלי ביטון ועוזי בורשטיין, הדובר עצמו, בנמל־התעופה.

ישראלים שאינם חברי חד"ש, ושחזרו גם הם באותו היום מז'נווה, סיפרו כי בנמל־התעופה בשווייץ היה בורשטיין מתוח. הוא שאל אחדים מן הנוסעים אם מתי פלד, ח"כ הרשימה המתקדמת, יהיה גם הוא באותה הטיסה ונוסעים אחרים נשאלו אותה השאלה לגבי מוחמד מיעארי, גם הוא ח"כ המתקדמת.

מייד כשנגעו גלגלי־המטוס באדמת הארץ, דחף בורשטיין את ביטון לכיוון דלת המטוס, והאיץ בו למהר לתפוס מקום ליד דלפק ביקורת־הדרכונים. השניים אף לא טרחו לקחת את מיזוודותיהם, ורצו אל אולם קבלות־הפנים, שבו נקבעה מסיבת־העיתונאים. הם חששו שהעיתונאים, שהמתינו להם, ירצו לדבר גם עם ישראלים אחרים שהיו בכינוס, בעיקר פלד או מיעארי, ורצו לטרפד אפשרות כזאת מראש. פלד חזר רק כעבור שלושה ימים.

ביום השני כבר אי־אפשר היה למצוא את בורשטיין. הדובר המסור, שידוע כמי שאינו מחסיר יום ושגם שבתות וחגים הם אצלו בבחינת ימי־עבודה, לקח חופשה.

רק תמר גוז'נסקי, חברה ותיקה בפוליטביורו של המיפלגה הקומוניסטית, ניסתה ככל יכולתה לענות לשאלות שהיו מופנות לבורשטיין. היא לא היתה חברה במישלחת, וסיפרה שביטון לא היה שם כנציג רק"ח, אלא כנציג הפנתרים בחזית הדמוקרטית לשלום. היא אמרה שזה לא מהותי מתי נודע לשאר חברי מישלחת חד"ש על פגישתו של ביטון עם ערפאת, וכי זכותו של ערפאת לומר מה שהוא רוצה, ולמי שהוא רוצה. היא הדגישה שההכחשה של אש"ף לעניין המסר נגעה רק לנקודה בעניין הוועידה הבינלאומית, וחזרה שוב על הטיעון שערפאת בעצמו לא הכחיש את הדברים.

מתי פלד, אלוף לשעבר, הידוע כאדם שקול שאינו מתעסק ברכילויות, אמר: „אני חושב שכאשר דיווח עוזי בורשטיין שלצ'רלי יש מסר, הוא ידע שכל העסק מוטל בספק גדול מאוד, אבל ניצל את זה כדי לתת לכל העסק פירסום גדול. הם השיגו שלושה ימים שבהם התעסקה כל העיתונות, הישראלית והעולמית, בצ'רלי ביטון. אולי הם חשבו שהדברים יעניקו להם יתרון בקרב חלק מהציבור הישראלי.

„התגובה הראשונה שלי, כששמעתי על עניין המסר, היתה שזה ברווז, כי אני חושב שהמסר היה בנאומו הפומבי של ערפאת, ומה שרצה להשלים עשה במסיבת־העיתונאים, שנערכה למחרת הנאום.

„תוכן המסר לא תאם את התפיסה הפוליטית שהציג ערפאת. הוא אמר שאת הפיתרון יש למצוא בפורום בינ־

(המשך בעמוד 41)

The uniqueness of this meeting derives from the fact that now, for the first time in the history of such meetings, the PLO chairman utilised it in order to relay a highly important message to the Israeli Prime Minister Itzhak Shamir and his deputy Shimon Peres. The message includes three points and is based on a declaration on the willingness of the PLO to embark upon open negotiations with the government of Israel. (The details of this message will not be publicized before they are relayed to Msrs Shamir and Peres.).

קטע מההודעה־לעיתונות של עוזי בורשטיין בז'נווה
„הייחודיות של פגישה זו נובעת מהעובדה שבפעם הראשונה בהיסטוריה..."

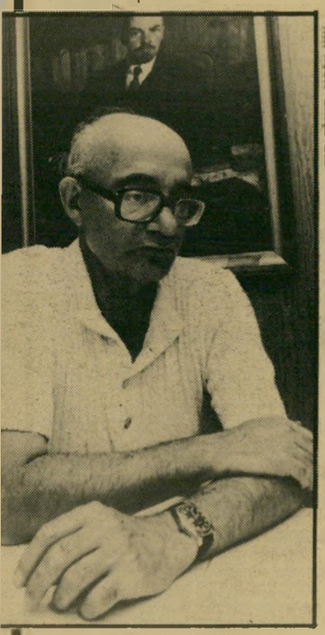

עוזי בורשטיין
בחופש